Број 206. У Новом Саду у уторак 17. септембра 1902. Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за празником.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 1 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на за четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Појединни бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на имјаци.

Рукописе не враћамо.

Појединни бројеви стају 10 потура.

Имају очи и имају — уши.

Не виде, али имају очи, не чују, али имају уши. То се може с пуним правом рећи о нашим „Браниковцима“. Нити они знају шта се спрема, нити виде шта ће доћи.

Кад се догодише загребачки покори, ти су људи у „Бранику“ осуђивали онај „Србобранов“ чланак; данас, кад је био српски народни збор, осуђују тај збор. Они знате, воде — српску политику.

А како Хрвати? Ово је дана средишњи одбор хрватске сједињене опозиције закључио, да та опозиција прими заједничко име: „Странка права“. Штросмајеровци примише сад већ и назив Старчевићеве странке. Признају, да је дошло време, да се боре под Старчевићевим барјаком.

Не треба ми да речемо: шта то значи. То нам казује лист Старчевићеваца, „Хрватска.“ У свом 222 броју вели тај лист: „Хрвати смо, и као такови хоћемо да успоставимо нашу негдању државу. Хрвати смо и као такови хоћемо да ујединимо уда читавог нашег народа . . . Наши противници не иду преко Бановине. Наша странка на против обухваћа све Хрвате, који исповедају хрватску веру, који схваћају хрватску прошлост, који верују у хрватску будућност“. — И још позива тај лист Хрватску на слогу, да препороди и уједини домовину

Шта се ту мисли јасно је. Хрвати мисле да је дошло време, не да се сједине с Далмацијом, него и са Босном и Херцеговином За друге не знају, већ само за оне, који исповедају „хрватску веру“. Да препороде отачбину у стеклишком духу, противу Срба. Да препороде Хрватску уз химну: „Сваком Србу штрик о врат!“ И хрватски „либерали“ Штросмајеровци, њихови „солидни елементи“, примају данас програм и назив Старчевићеваца.

Наши „Браниковци“ имају очи и имају уз то — уши, ал даље ништа. Не виде шта се иза брда ваља, немају ни појма о оном што ће да наступи. Наш српски збор у Новом Саду заузима посве правилан положај. Он изјављује свету на видику. да и Србин има права да живи и опстоји. И ако му се неда живети, да ће он тражити другу државо-правну основу. Какву, то није рекао. Ал ако дође до невоље, он ће је тражити, и наћи ће је.

Та мушка и природна реч — не допада се „Бранику“. За бога, могли би Хрвати помислити што неугодно по њих. Могли би помислити, ако нас још даље гњаве и иду нам о глави, да ћемо ми тражити оцепљење трију жупанија од Хрватске.

„Браник“ се сав запурио. Он сматра, да је то часна и паметна политика, кад дамо свом свету на глас: Браћо Хрвати! Ма нас секли и пекли, ви сте наша браћа, и ми никада нећемо ништа учинити што би вам криво било. . . Ето, то је „Браникова“ мудра политика.

Наш народни збор у Новом Саду, није тражио оцепљење трију жупанија, није у опште казао у том погледу — ништа, али је држао, да мора казати, у овом тешком часу: Ако нам не дате живети, морамо тражити начина и против ваше воље. Та и голуб се отима, кад му метну нож под грло.

Но они око „Браника“, који ништа не виде, и ништа не чују, а најмање осећају, нашли су да је мудро и паметно и родољубиво, и да то није издајнички, кад нападају народни збор, што је тако говорио. А ко не би тако говорио, тај не би имао ни жучи, ни памети.

„Браник“ да би могао лакше напасти збор, подметнуо му је, да тај збор хоће оцепљење трију жупанија, о чему нема речи у резолуцији.

Зашто?! Зато, јер он сад од тог живи, што грди све, што год се ради, јер они, „Браниковци“, немају већину. Ми смо већ рекли, да је то блесавост. Јер таквим начином ће најмање повратити изгубљено поверење.

Но многи наши пријатељи протестују против тога, што ми то сматрамо само као блесаву политику. Него нам веле: Има ту поред блесавости подоста нитковлука. Јер не може бити, да су господа око „Браника“ баш толико блесава, а да не знају: колико може шкодити њихово писање појединим њиховим противницима, Србима у Хрватској и Славонији.

Може бити да је и тако, али можда ми ипак имамо право. Политичка блесавост, која је већ дозрела за лудницу, у стању је да учини свашта и без — неваљалства

Говор Јаше Томића

на народном збору у Новом Саду.

Драга браћо! Дичне Српкиње!

За време тридесето-годишњег рата, текла је на једном месту очајна борба. Од једном из редова католичких Немаца поче да сипа ужас. Пушке су биле напуњене камењем и гвожђем. Шведи против којих се осу овај ужас, преставише се Тада је неко између њих узвикнуо: „Браћо, победили смо! Проотивник нема више олова! Видите ли чиме пуни пушке? То му је последњи метак!!“ Па и било је тако.

Данас у културној нашој борби с Хрватима поче одједном да сипа и против нас камен и гвожђе. И зар то није ужас? — Не, браћо! Ми смело можемо узвикнути: Победили смо! Они немају више културне џебане. Ово им је последњи метак!

Ма колико да нас боле оно, што се догодило недавно у Загребу, нека се зна и забележи, да ми нисмо дошли овамо да кукамо Нека се зна, да ми у оним догађајима видимо врло добро оно, што је часно по нас.

Кад се на наше име, цркву, школу, трговину, осу камење, кад покренуше против свега тога гвоздене полуге, онда видимо и завист која то покреће. А завиди се, бољему од себе. То је она римска завист, која кад виде како Картагена цвета и напредује у трговини и свему, изли се у оним Катоновим речима: . . . Carthaginam esse delendam“. Картагина се мора — разорити. То је онај глас који долази непрестанце из Загреба: — Српске се трговине морају разорити.

Ал ми из свега тога видимо, да је противник немоћан да нам стане на пут културним, човечним средствима. Видимо да је наша култура победила, јер противник избацује против нас последњи фишек.

Ни ми, ни Хрвати немамо војске. Наше су прилике такве: кад већ мора доћи до борбе, ми ту борбу морамо решити само културним средствима. А безусловно је сигурно, да се та борба не може решити грдњом и — пљачкањем дућана. Ко на то спадне, тај је — пао. И то је прво, из чега се може видети пораз Хрвата.

Но, ко је пажљиво пратио неке гласове, који се дизаху у хрватском народу пре загребачких покора, тај је могао опазити незадовољство. Али не толико незадовољство противу Срба, него још веће незадовољство против оних, који данас воде хрватску политику.

Један је њихов књижевник казао: — „Ми Хрвати имамо наше слепцовоће, али и те наше слепцовоће воде други.“ А хрватски лист „Освит“, питао је ове године воће хрватске: — „Где су вам дела? Покажите нам их. Немате их! Ви у Загребу треба да нам дајете правац за живи рад. А ви нам на место тога дајете голе речи. Само дела прибављају љубав, привржeност и поштовање, а ваши предлози остају на папиру и ништа више.“

Јест, где су дела? Они у Загребу не могоше да их покажу. И јер не могу да уреде малу Хрватску, они траже — велику. И јер им не иде у рачун, да признају своју кривицу, морају бити Срби криви. И подигоше на њих хајку; и створише загребачке покоре.

Није то реткост. У историји има пуно примера, како се одвлачи пажња на другу страну. Кад је народ тражио од Наполеона III., да усрећи Француску, кад је тражио од њега дела и напретка, а он не мога да задовољи народ француски, већ да скрене са себе пажњу, покрете рат против Немачке. И било је пуно таквих ратова. Наша жалосна браћа у Загребу кад хтедоше да скрену са себе пажњу, могла су да створе само — разбојништво. И то је друго, из чега се може видети културна слабост Хрвата.

Понављам: оно што се догодило у Загребу, то није излив снаге хрватске то је знак — слабости.

Но диже се реч, која хоће донекле да их брани. Реч, да се у целој тој ствари виде туђи прсти, и да је ту помешан неко трећи.

Истина је! Но, брани ли их то? Та ако Бога знате: где нема оног трећег, четвртог, петог, десетог?! А где год се окренете, видите туђе прсте. Та цео је свет пун туђих прстију. Ко може живети на овом широком свету под стакленим поклопцем, одељен, па да се никад не очеше о њега онај трећи, нити да га повуку на коју страну туђи прсти?!

Па има ту и туђег новца! Има! Из велике даљине, — чак из далеких покрајина довукоше у Загреб стотинама пљачкаша. А то је стало новаца. Па је новаца стало и много друго. Тај новац тешко да је дао — Загреб.

Но брани ли их то?! Слабима је увек крив — трећи. Кад човек није човек и не уме да буде човек, њему је крива — жена. Кад народ није народ и не уме да буде народ, њему је крив — трећи. Ко зна шта хоће, и може шта хоће, и ко има свести и снаге томе није нико крив . . . Дакле и онај трећи и они туђи прсти и то је и опет само знак хрватске слабости.

Но треба да погледамо и у будућност. Будућност може много да поправи, подигне, излечи. На сваки начин је остао још понеки кончић који нас везује за Хрвате. Ми тај кончић не видимо данас; живци су нам сувише раздражени, очи сувише мутне, али ти конци постоје.

И кад би ми имали посла са Хрватима, истину вам кажем, ја не бих очајавао. Али се истиче велико зло. У нашем је времену овладала халапљивост. Многи се не задовољавају с оним, што је дала природа него хоће да постигну више. А то више стварају уметничким начином, фалзификатом. С тога сретамо на сваком кораку неприродног, лажног.

Не праве данас само лажно вино, на штету вина, и лажно масло на штету масла, него данас фалзипикују и народ. Данас хоће да створе Хрвате од оних који

нису Хрвати. Примају у своје редове отпаднике из разних народа, дали им највеће положаје и ти данас воде. И зар ти да љубе Хрватство свом душом својом и свим срцем својим?! Зар ти да се жртвују за Хрватство, његову будућност и чувају га од беде и срамоте?!

Долази ми на памет пропаст римске државе. Кад је римски народ ослабио, поче да се осврће све то јаче за странцима и дизаше их на царски престо. Јесу ли му помогли? Јесу ли га љубили више но синови његови? И кад је почела да се коначно крши римска царевина, ми гледамо на челу њеном немачке надгенерале и немачке најамнике, у које народ упираше очи. Јесу ли га одбранили?! — Нису.

Са страхом помишљамо на наше братство с Хрватима, кад видимо хрватску ствар не само у рукама фалзификованих Хрвата, него и у рукама ј е з у и т а. И ако сад рекнем коју реч о папству, нек нико не мисли, да ми је и на крај памети да нападнем папство као главу цркве, а још мање хоћу да нападам католичку веру.

Али историја нас учи, да је папство имало увек сретске, политичке циљеве Оно и данас није напустило борбу за светску власт. У тој борби својој папство је приносило на жртву читаве покрајине, државе, народе, нарочито слабе народе. А је зуитски ред, то је једини калуђерски ред код католика, који се пред својим олтарем заверава на безусловну покорност папи. То иде пре свега. И зар да не помишљамо са страхом на наше братство с Хрватима, кад је у њиховој политици, у њихову животу, овладао у претежној мери уплив језуита.

Хоће ли бити Хрвати у стању да се извуку из смртоносног загрљаја, који их стискава? Ми искрено желимо!

Јер ми овде на збору још нисмо рекли последњу реч. Ал ако мора да буде, пашће и та реч. Ако ико зна шта је братство, Србин зна. Али: „ако те и око твоје саблажњава, ископај га и баци га, да не уди другим деловима тела“. То нам налаже наш природни нагон за самоодржање, томе нас учи наука, медицина, то нам заповеда и само Свето Писмо.

Данас се ми још не растајемо с Хрватима за навек. Али тражимо другу управу, други систем, други закон.

Влада која не уме да заштити чак ни личну сигурност и имање грађана, нема права да постоји А где у законима нема равноправности, тамо мора доћи до борбе. Тамо ће једни тражити да одрже и очувају превласт, а други морају тражити да извојују што им припада.

Ако збијемо у једну реч све оно што тражимо, онда та реч гласи: П р а в д а. Ми је тражимо и наћи ћемо је. Јер није истина, да су правду појели вуци. То кажу само они, који су је једном звали и то узаман. Правду треба звати кадшто и неколико пути, јер је она често далеко. А ми је морамо звати донде, док нас не чује.

И зато, ако не иде друкчије, ми ћемо се састати у овој ствари и други и трећи пут. Глас наш биваће све громкији, док нам се на послетку правда не одазове. Јер лепе речи не примамо. Прошла су она времена, кад су убили Валенштајна, па му после ти исти приредили 3 хиљаде пара стоса и свет је био — задовољан.

Молим, да примите предложене одлуке.

Нови Сад, 16. септембра.

„Грчко источна“, а не српско-православна црква. Преко загребачког „О б з о р а“ дознајемо за једну занимљиву наредбу „с р п с к о г а б а н а“, коју је издао травња ове године, и из које се види, какве муке муче бана Хедерварија. Ево у кратко наредбе у којој се вели:

„Духовне области грчко-источне цркве у Хрватској задњих су година самовласно узеле за службене називе своје цркве или вјероисповијести ознаке: „с р п с к о - п р а в о с л а в н а“, или „и с т о ч н о - п р а в о с л а в н а“, или пак „п р а в о с л а в н а и с т о ч н а с р п с к а“. Тако је међу осталим архијерејски сивод без знања и суделовања државне власти године 1895 промијенио обрасце за матице. прописане за целу карловачку митрополију, отиснувши на горњем рубу назив цркве са „православна источна српска црква“.

Владина наредба, издана дне 2. травња 1902. и подписана баном грофом Куеном Хедерварием, разаслана је свим духовним областима грчко-источне цркве у Хрватској, а гласи у свом главном дијелу:

„Државна власт називала је прије дуго времена припаднике ове цркве „Graeci ritus non uniti“, т. ј. несједињени грчкога обреда, грчко-несједињени; несједињена црква грчкога обреда, грчко несједињена црква“.

Овај назив промењен је истом превишњим решењем од 26. студенога 1864. којим је дословно одређено, да се ц р к в а н е с ј е д и њ е н а, а т а к о и о с о б е и с т в а р и, к о ј е к њ о ј с п а д а ј у, и м а д у у б у д у ћ е у с в и м у р е д о в н и м п и с м и м а и д о п и с и м а н а з и в а т и „г р ч к о и с т о ч н е“.

Тим се називима служио касније и народни конгрес у Карловцима од г. 1864/5., којега су закључци садржани у превишњем рескрипту од 10. коловоза 1868.

И у превишњем рескрипту од 14. свибња год. 1875., којим се уређује саборско устројство, свуда долази назив „грчко источни“, пак и у самом закону од 14. свибња г. 1887., који ради о уређењу посала ове цркве, назива се црква и вера редовито „грчко источна“. У споменутом рескрипту од 1875. и нетом наведеном закону увео се само нови назив за сабор, метрополију и патријаршију, односно метрополита и патријарху, те у првом долазе називи: грчко-источни српски народни црквени сабор, грчко-источна српска метрополитска и патријаршка столица, грчко-источни српски метрополит и патријарха, а у другом грчко источни народно црквени конгрес, патријарх метрополит српски.

Из тога се види, да је још и данас у крепости споменуто превишње решење од 26. студенога 1864., по којем је законити назив за прије названу грчко-несједињену вјеру односно цркву „грчко источна“ вера, односно црква, пак да се она као што и све особе и све ствари, које к тој цркви спадају, имаду још и данас у свим уредовним писмима и дописима називати „грчко-источне“ без икаква другог дометка, (Дакле без дометка: с р п с к а. Пр ур. „З.“) изузевши горе наведене, касњим прописима уведене изнимке.

Услијед тога част је кр. овому владному одјелу за богоштовја и наставу, пречасну епархијску конзисторију уљудно умолити, да изволи горе наведено превишње ријешење од год. 1864. и сама точно обдржавати и подређеним црквеним областима наложити, да га савјесно обдржавају, те даље да изволи уклонити у подручју своје епархије сваку другу порабу у том обзиру“.

Зар и ово не навештава време, које се спремало?

Нови Сад, 16. септембра.

Званичне „Народне Новине“ и „Браник“. Званичне „Народне Новине“, које су управо дале сигнал за загребачка разбојништва, у свом 222 броју нападају наш народни збор, осуђују најжешће радикале, а „Бранику“ и либералима истављају велику похвалу. И изричу, да се потпуно слажу са „Браником“ о оном што су Срби на збору требали да раде. Браћа се рукују мила. Лепо друштво!

Наша општинска имања.

Много пута је већ у јавности говорено о нашим манастирским имањима, па су чињене сасвим оправдане примедбе. Шта више, у томе погледу се пошло мало и напред, јер је сабор решио да се преустроји управа са овим имањима. Ово ће се и спровести, па се онда с правом може очекивати да ће се тима имањима тако руковати, да ће она народу користити а никако неће лоше бити ни монасима по тим светим обитељима.

Но општинска имања су такођер народна имања, која стоје ближе народу нашем него ова манастирска имања. Ова имања на многим местима стоје врло лоше, па шта више, доскора се нису знала та имања ни по имену. Тек је у последње време у 1894. години министар наредио да се та имања инвентаришу и процене. То је истина учињено, али за народ сам је све то остало као тајна. То није нигди још публиковано, те да сваки може загледати у инвентаре и ствари разгледати, па онда и рећи што треба да се рекне. Ми смо у неколико само ту ствар разгледали и опазили многе недостатке, које треба што пре отклонити.

Пре свега нека је напоменуто, да многа та имања нису грунтовно рашчишћена и данас сутра ће на многим местима та имања окупирати политичке власти. Шта више, има и таких опћинских имања која стоје на приватним особама, што особито важи за парохиске сесије. Дакле томе злу треба што пре лека потражити, јер у противном случају може и само имање отићи. Имамо жалоснога искуства са шајкашким и граничарским школским имањем.

Осим овога нема те општинске земље која није одорана, тако, да само десет општина имају штете 24 000 круна, која им је тим начином нанесена. Општинске управе ту не могу ништа да учине, јер, тамо је кум презес, тамо је пријатељ подпрезес, тамо пријатељ тутор и т. д. Дакле кад неколико опћина имају на тај начин толику штету, онда се може мислити колико је штета у целој митрополији. То је свакако велика жалост, а ова је тим већа, што ту нико не миче ни прстом, да се све то исправи. Биће ту и таких прилика, да је ствар застарила, па ко ће ту штету надокнадити?

Но осим тога има ту неисправних укњижења, а на име, укњижена су потраживања, која се тичу пароха, председника тутора и т. д. Којим путем и начином то се ипак мора испоставити, али главно је то, да и тога има. Но осим тога има опћинског терета, који не постоје, тако има на имању једне опћине 500.000 К терета од тога ништа не стоји, те би се све морало судски брисати, а шта то кошта у новцу и времену.

Кад су земље стављене у класе, по којима се избацују порези и остале дације, то нико није водио бригу, да се опћинска земља праведно оцењује, те су тако земље дошле у више класе, а то је велика разлика. Ако земља треба да дође у четврту класу а дошла је у прву, то су и терети двапута већи. Довољно је то, да ту одлазе хиљаде и хиљаде, а то је чиста штета.

Но још и ово: врло мало има потраживања, која су пупиларно осигурана. Јер, наравно, у таким приликама је владало: ја теби а ти мени. Дакле природно је да има много потраживања, која се само воде и ништа више, а то је толико као ништа. Осим тога биће ту у појединостима и других осетљивих недостатака, само треба све то проучити и онда правилно оценити и право стање наших опћинских имања.

Политички преглед.

Питање о поравнању. Конференције о поравнању у Бечу још трају, те упада у очи, да ове конференције дуже трају но што су до сада трајале. У овима конференцијама је више пута учествовао и гроф Голуховски.

Са многих страна се истичу разне комбинације о овим конференцијама, но поуздано се не може ништа рећи. Толико стоји, да су са обе стране спремни да се у овоме питању уради што се може урадити. Даље, да се конференције окончају пре но што крај крене у лов. Цео пак рад до сада се окретао око царинских питања и других питања, која с овим стоје у свези. Конференције се држе пре и по-

сле подне, па и у вече, а какав ће бити крајњи резултат, то ће се видети.

Сплетке против постављања рускога конзулата у Митровици Познато је, да су се против овога конзулата подигли Арнаути и да наоружаном силом прете. О тој важној ствари проговорило је и руско „Ново Време“, те је пре свега утврдило, да ове сплетке долазе из аустријских политичких кругова и ако је ова држава са Русијом у пријатељству.

За тим се утврђује то, да се по српским крајевима у Турској чине зверства те нема реда ни сигурности. Државе тамо нису ништа чиниле, нити су подизале своје конзулате, а то је несигурност подржавало. Но Русија се оделила од других држава и прегла да подигне конзулат у Митровици, а за тим ће подићи у Ђакову, Пећи и Староме Пазару. У овоме послу се Русија неће задржати дивљим отпором арнаутским ни препреденошћу горњих интрига.

Овај руски први корак крунисан је тим, што је на то место постављен Шчербин, који врло добро познаје Арнауте. Он је тактично поступио и напред послао ствари и кад се бујни Арнаути мало умире, поћи ће тамо и он сам Но предузете су и друге мере, јер је енергични Машков говорио са косовским валијом, а и у Цариграду је предана енергична нота. И тако је турска влада увидела озбиљност ствари и новом конзулу митровачком зајамчила сигурност, те ће овај поћи на своје место — Оволико „Ново Време“.

Русија и Немачка. Избила је вест, да ће Русија Немачкој отказати трговачки уговор Ова вест је узбунила духове те се то питање почело претресати са свију страна. Сви ти претреси слажу се у томе, да у овој ствари може бити двоје и то прво: да су се Русија и Немачка договориле, те ће договорно утврдити трговачки уговор, којим ће после импоновати и господарити на све стране. Друго, да се тим путем хоће да изазове промена трговачких уговора и са другим земљама, или се хоће да изазове трговачки рат.

Дакако, ово су за сада само нагађања, а шта је ту посреди то за сада знају само они руски кругови, који су ову акцију отпочели. Правац саме ствари ће се моћи обележити кад Немци изађу на сусрет. Ако дође само до трговинскога рата па је много.

Прослава у Шипки Велики кнез Никола Николајевић и остали руски гости допловили су на лађи „Ђорђе Победоносчев“ у Варну где су их 101 метком из топова поздравили Кнез Фердинанд је великом кнезу на „Ђорђу Победоносчевом“ учинио посету, а после је Николај Николајевић кнезу вратио посету на бугарској лађи „Надежда“. У 5 часова и 45 минута руски гости са свитом стигли те су их поздравили: министар Данев и митрополит са државним властима и свештенством. Госте је поздравио још и подпредседник собрања са добродошлицом. У 6 часова и 45 минута отпутовао је кнез са свитом у Трново где је сутра ујутру стигао и где их је народ одушевљено дочекао и поздравио. Лађа „Петроград“ је с другим гостима стигла у Бургас где су генерал Банобинов, министри Сарафов и Родев у име кнеза госте поздравили. Одатле су гости преко старе горе отпутовали за Шипку.

Побуна у Маћедонији. Из Солуна јављају, да су се побунила сва села у маћедонском вилајету, нарочито она у околини Водена. Усташи иду на турска села и већ је дошло до крвавих изгреда. Војне власти у Монастиру и Солуну послале су на брзојавни захтев војску у побуњене крајеве. Војска има налог да опколи цео побуњен крај. Још јављају из Солуна како су револуционарни агенти умели хришћанско становништво тако да распале, да је ово одлучило, да поступи без икаквих обзира с оружјем у руци да доведе до решења.

После објаве бурских генерала. Познато је, да су бурски генерали: Бота, Девет и Делареј упутили посланицу на све образоване народе и хумане људе. У тој посланици моле генерали те народе и људе да притеку Бурима у помоћ. Још се ту каже, да су се на овај корак одважили кад су измерили сву тежину несреће која је задесила њихове жене и њихову децу, у коју је бачена њихова земља Овај позив бурских генерала је наишао на одобравање код свију народа, но међутим у самој Енглеској је наишао на највеће негодовање. Ту се отворено вели, да ће тај генералски корак бурскоме народу само шкодити а никако му неће помоћи. Још се тврди, да су генерали претерали кад су у таким бојама изнели стање бурскога народа што се не слаже са истином. Још се тврди да ни штета није толика, и то се све чини да се ослаби корак бурских генерала.

Америка и питање румунских Чивута. У једном од прошлих бројева изнели смо, како се и сдружене америчке државе сневеселиле, што се румунски Чивути у великом броју селе у Америку. Изнели смо и то, како је америчка влада, покушала под видом саучешћа и човечности, да у једној ноти позове Румунију, да стане на пут прогањању Чивута у Румунији. О тој је ноти известила америчка влада и све силе, које су потписале берлински уговор. И замолила и ове, да упливишу на Румунију, да своје Чивуте у земљи задржи. А да је Америци доиста у целој ствари само до тога стало, да се румунски Чивути не селе у њу, најбоље се види из овог њујоршког телеграма: Вест да Румунија више не издаје пасоше Чивутима, узима се као признање да је нота америчке владе упутна била Престанак сеобе румунских Чивута уклониће директни спор између Америке и Румуније, и Америка ће се и са тиме само за сада задовољити и ако ће се можда и даље интересовати са побољшање положаја румунских Чивута. Као што се види, главно је, да се румунски Чивути, више не селе у Америку. Но занимљиво да је ова вест из Њујорка измишљена, јер румунска влада није до сада дала изјаву, да не даје више пасоше оним Чивутима, који хоће да се селее из Румуније. Ово треба сигурно само даа кроз цвеће покаже румунској влади сс чиме ће се Америка задовољити. Па да нису паметни Американци.

Догађаји у Америци. У Америци се збивају крупни догађаји, који лако могу да буду и од замашнијих последица. Северо америчке сдружене државе умешале су се под изговором, да бране панамску железницу, којој су усташи попретили а која је саграђена новцем из северних америчких држава. Да би се могло разумети куда ово води, морамо изнети у најкраћем ствар. У Колумбији траје већ три године револуција. Владиној војсци било је пошло за руком да усташе потисне у округ Панаме и месецима се тамо само водила борба. Усташи под храбрим својим вођом Херером, добијали су у последње време јаке потпоре у људству, новцу и свему И када су хтели да попрете панамској железници, колумбијска влада тражила је од друштва ове железнице, да војску пренесе на њој наравно уз наплату у крајеве, којима је непријатељ попретном и осигура железницу. Но друштво је одбило овај захтев колумбијске владе и ако се у уговору обвезало, да је дужно увек то учинити. И кад је колумбијска влада другим путем послала своју војску у те крајеве, нађе испред обе главне вароши Колоном и Панамом, војску здружених држава, који су искрцале убојне флоте њене. Наравно, да је заповедник ове флоте изјавио, како је војску искрцао да брани интересе сдружених држава и да ће војску повући своју, чим се мир успостави. Но није потребно рећи, да сдружене државе овим насилним умешањем својим хоће само још више да распали грађански рат. А то јасно доказује и писање њених листова У један глас истичу: Америка Американцима! Драже против латинског станов. средње и јужне Америке. Називају га дегенерисаним племеном, које није кадро да мирољубиво влада. Траже да се североамеричка трговина потпуно обезбеди и осигура у тим земљама итд. А да се јасно провиди намера северне Америке, доказује најбоље и ово: Усташки вођа Херера и сам се запрепастио због насилног умешања сдружене владе, и одмах је отпочео да преговара са колумбијском владом о миру. И усташи и влада желе сада што пре мира, само да осујете грабљиве и саможиве намере здружених северних америчких држава.

Француски новац на страни. Француско министарство спољних послова издало је анкету о француском новцу, који је у страним државама издат под главницу, и то у подузећима трговачким, индустријским, обртним и другим. Француска има таког новца, који је на страну позајмила свега на 30 милијарде, и то у Русији: 6966 милиона, у Шпањолској 2974, у Аустро Угарској 2850, у Италији 1430, у Енглеској 1000, у Немачкј 85, у европ-Турској 1818, у азијској Турској 343, у Кини 657, у Египту 1436, у енгленској Африци 1592, у уједињеним државама 600, у Мексици 300, Аргентинији 923 у Бразилији 696 милиона франака.

Резолуција српских либерала

(после народног збора у Новом Саду).

Српски либерали, искупљени у уредништву »Браника«, а под председништвом свога Лије, доносе једнодушно ову

ОДЛУКУ:

I.

До срца нас боле, што су наша многопоштована словенска браћа Хрвати у Загребу пљачкали и робили Србе. Шта више признајемо, да би требали да их осудимо и да изјавимо: како неће бити добро, ако нам и даље не дају живети. Али, боље је да ћутимо, јер би наша браћа Хрвати могли то криво разумети, а ако они ма шта криво разуму, могла би се расрдити на нас — историја.

II.

Ми смо жестоко против бана, а могли би целом свету шанути на уво, да би желели да бан падне. Но, јер се по закону бан скида и намешта само на предлог угарске владе, не обраћамо се никако тој влади, да не би ко помислио, да смо издајници. Зато кличемо из свег грла: — Живео бан Хедервари!

III.

Кад смо по српској дужности својој овако немилостиво осудили браћу Хрвате изгреднике, па и самога бана, дужни смо правде ради, да рекнемо коју благу реч и о Србима.

IV.

»Србобранов« чланак »Срби и Хрвати«, није имао места. Оно, што се тамо казало о Хрватима, није се смело никако и нипошто казати. Ми смо у »Бранику« већ раније рекли »Србобрану«, да не пише онако хајдучки, али нас није послушао.*) За то сад: »Прав буди Влахом!«

V.

Проглашујемо за изроде и издајице све оне Србе, који су усвојили резолуцију великог народног збора у Новом Саду, а нарочито IV. тачку, јер су они учинили тиме неверу против своје домовине.

VI.

Ова се резолуција неће нарочито доставити ни бану, ни хрватско-славонским властима, јер смо тврдо уверени да ће они све ово прочитати и у »Бранику«, те учинити са српским издајницима домовине, што треба.

Председник: **И. Лија.** Перовођа: **„Далековиди политичар.“**

*) Види 115. број „Браника“ од ове године.

Вести из места и са стране.

„Конфискација „Заставе.“ Пишу нам из Даља: Власт је и овде потегла, да конфисфира „Заставу.“ Народ је јако огорчен усљед овог управо опсадног стања, што се ево простире по целој земљи. Сутра држи овдашња ратарска читаоница ванредну своју седницу — хоће да избаци све хрватске новине па и званичне „Народне Новине.“ Са одважном, мир-

ном и достојанственом резолуцијом великог народног збора у Новом Саду све ванредно задовољно.

Петроградски Срби против арнаутлука у Загребу. Петроградски Срби против загребачких изгреда донели су ову резолуцију: „Српска колонија са академском омладином у Петрограду на скупу држаном 8. септ. 1902. год. у дворани Словенског комитета дајући израза својим увређеним националним и човечанским осећајима, поводом недавних догађаја у Загребу, осуђује најенергичније дивљачке и кукавичке испаде против свега што је српско — испаде, које данас са гнушањем осуђује цео образовани свет, у којима је на жалост најактивније учествовала хрватска интелигенција са академском омладином. У исто време изјављује и тамошњој браћи Србима своје најдубље саучешће и солидарност; а браћи — небраћи Хрватима напомиње мудру српску пословицу, коју најбоље потврђује њихова 800 годишња историја: „Ко пеће брата за брата, тај ће туђина за господара.“

У ствари парнице дра Љубе Павловића. Јављају из Вел. Кикинде, да је ондашњи суд нашао да нема „дражења против народности“ у оном чиме се бави др. Љуба Павловић. А у колико стоји ствар то је телесна озледа која иде пред сремски суд. Зато је судбени сто вел. кикиндски решио, да упути ствар на сремски суд. Против овога је државни тужилац уложио призив на краљевску таблу

Нове српске земљорадничке задруге. Основана је друга српска земљорадничка задруга у Бач. Сентомашу (удружење са неограниченом одговорношћу.) Председник Новак Туцаков; заменик председника Младен Гавански-Николин; члан управног одбора: Коста Капландски, пословођа: Милан Каћански. — Основана је српска земљорадничка задруга у Кулпину (удружење са неограниченом одговорношћу.) Председник Ђорђе Гајдобрански; заменик председника Јосиф Гајипов; остали чланови управног одбора: Ђока Лазић, Стеван Алтеров и Миша Грујић; пословођа Станко Протић.

Трговачки конгрес у Шоприњу. У Шоприњу је одржан трговачки конгрес у коме је учествовало 70 корпорација и са 320 чланова. Председавао је Павле Шандор земаљски посланик. Конгрес је донео ову резолуцију: У интересу угарске трговине и њенога развитка има се до год. 1907 установити независност Угарске у финанциском погледу. Уједно се има са Аустријом утврдити уговор за извоз сировина из Угарске. После су претресана још нека трговачка питања и конгрес се разишао.

Српска народна позоришна дружина, завршила је низ представа у Мохолу, у понедељак 16. септембра и полази у уторак за Кикинду. И ако је посета овог пута слабија од оне пре четири године, кад је и сувишка било, мислим да неће ни овог пута благајна имати мањка. Честити Аџани одазвали су се и претплатом и посетом ван претплате, а токо исто и Петровосељани, а и Падејци. Дружину кличемо на растанку срећно, до скора виђења.

„Будућност“ литерарно друштво ученица српске учитељске школе у Карловцу одржало је 7. (20) септембра 1902. прву овогодишњу друштвену скупштину, у којој су за часнице друштвене изабране ове ученице: Касија Бесаровићева ученица IV. разр. за председницу, Наталија Кажилићева учен. VI. разр. за потпредседницу Апка Васиљевићева учен. IV. разр. за благајкињу, Катарина Богдановићева учен. III. разр. за I. тајницу, Јованка Адамовићева учен. III. разр. за I. књижничарку, Даринка Љиљкова учен. II. разр. за II. тајницу, Зорка Остојићева учен. II. разр. за II. књижничарку, Софија Драгићева учен. IV. разр. за одборницу.

Српско трговачко удружење у Новом Саду, одржало је прошле среде своју главну годишњу скупштину. Главни предмет је био то, да је угарска влада одбила поднесена друштвена правила, по којима је друштво требало да буде склопљено на подлози хумане установе. Скупштини је привремени одбор поднео нова правила, по коме се друштво организује као задруга на основу трговинског закона. Скупштина је одобрила поднесени нацрт и изабрала привремени управни и надзорни одбор. — Наши ће се читаоци сећати, да смо ми одмах устали против тога, да се ово друштво оснује на хуманој установи, и рекли смо да влада дозволити неће. А све ако и дозволи, да то по друштво само добро бити неће, јер ће зависити од милости и немилости дотичног министра. Онда нам се замерало, а сада после једне узалуд страћене године, прибегава се и опет томе, јер другче неиде.

Ужасан циклон у Сицилији. Из Рима јављају ове појединости о ужасном циклону, који је беснео у Сицилији: Доњи део вароши Модике по све је разрушен. Потоци С. Францеско и Санта Марија који просецају варош, одједном су набујали, и ваљала собом са ужасном снагом песак и камење, предрли су у куће и трговине и односили телеса људи и животиња, посуђе и робу, 8 кућа се срушило а многе су тешко оштећене. До сада је 130 људских лешина нађено, но број унесрећених мора да је далеко већи. — У Спимли је 12 људи платило главом. У Касару је све разрушено, у Полацилу, Акренди, Ферли и Гаратану штета је врло велика. Војништво непрестано ради на избављању људи и ствари. Како је брзојавна веза уништена, не стижу подробније вести. — Из Њапуља јављају: Јучерањи циклон починио је на сицилијанској обали ужасну пустош. У Катанији није остала ниједна кућа неоштећена. Најгоре је страдала јужна Сицилија. По селима, око Етне, која су управо са лица земље збрисана, спашено је до сад само 12 лешина. Прекинута је свака жељезничка и брзојавна веза. Број погинулих по најновијим вестима износи на 500. А материјална штета, колико се до сад проценити може на 50 милиона лира. — Из Сиракуса јављају, да број погинулих у Модици износи на 300. У Пацелу и Донафулату море непрестано избацује мртва телеса. У Сортину је беснео оркан пуних петнаест сати и починио ужасне штете. Море је врло узбуркано а реке усљед непрестаних јаких киша све јаче расту. Поља су сва под водом.

Јелинекова ствар пред берзом. Још одмах у почетку, чим се ушло у траг грдној проневери Јелинековој код аустријске лендер банке, говорило се о томе, да је Јелинек јако играо на берзи. Берзански савет одлучио је да покрене истрагу против оних који су посредовали у игрању Јелинекову на берзи. Ова је ствар подигла у самом берзанском савету велику прашину, јер су некоје били за то да се то берзе нетиче. Кад је предлог продро два члана берзанског савета Легер и Вајтхолц иступили су из савета. Бечко грађанство са великом радозналошћу ишчекује, како ће се ова истрага свршити — О Јелинеку међутим стигла је вест, да се удавио. Она вест да је у Лондону ухваћен показала се лажном. Др. Хуго Таусил наименован је за старатеља Јелинекове деце, па и оног малишана, ког ће Јелинекова жена за дан два родити. Као што је јављено Јелинекова жена одрекла се свога имања у корист лендер банке а и Јеленикови родитељи уступили су своју велику кућу, коју су они пре три четири године зидали, јер како веле, Јелинек им је у том припомогао са 60.000 круна.

Брзојави „Застави.“

Стигли 16. септембра.

Беч. Заједнички преговори министра продужени јуче и данас.

Беч. Лешина дефрауданта Јелинека нађена у Дунаву близу Кремса.

Дебрецин. Био велики збор у корист самосталног ђумрука. Говорили су Евген Зичи Фрања Кошут.

Мишколц Овде јуче био збор који је решио да тражи самостални ђумрук што пре, а најдаље 1907. године.

Париз. Војни министар Андре држао је говор, у ком је истакао: Француска има данас војску, која је храбра и тако спремна, да би победа Француске била унапред осигурана.

Позив на претплату.

Са 1. октобром 1902. ступа „Застава“ у четврту **овогодишњу четврт, а излазиће** као и до сада **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ народне бројеве од петка Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 погура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 10. септембра 1902.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“

Трговина.

НОВИ САД 16 септембра 1902 г. Пшеница прошлогодња нова 6 фор. 80—— н. Пшеница средња 6 ф. 60—70 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 40—50 н. Пшеница 5 ф. 50—80 н. Јечам 5 ф. 10—20 н. Зоб 5 ф. 40—50 н Кукуруз у зрну 5 ф. 40—50 н.

Маст 68 фор. Сланина сува 66 фор дебела сланина 66 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	41—42 нов.	живе
„ средњи	39—40 нов.	тежине
„ лаки	36—38 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци	32—34 нов. по клгр.
Јагњци	7—12 по пару фор
Овци	8—16 по пару фор.

Стање воде под Новим Садом.

15. септембра било је	1·42 мет.
16. септембра било је	1·32 мет

Ц. О. 263 зап. ex 1902

Захвалност.

Поводом тим, што су о свечарству своме у прошлој — 1901. — години, на место уобичајених ђаконија, што су их дотле износили приликом честитања својим гостима — овога пута поклонили на сиромашну школску децу:

Стеван Теодоровић, благајник српске прав. црк. шк. општине новосадске	20 К
Кузман Миловановић, учитељ	10 „
Коста Лера администатор »Заставе«	5 „
Ђока Михајловић, учитељ	4 „
Паја Бокшан, екзекутор-писар српске прав. црк. шк. општине новосадске	4 „

изриче потписани одбор своје признање и захвалност напред поменутим дародавцима, са жељом, да се и други свечари, у томе, на њих угледају, те да се и на тај начин утре понека сиромашка суза у овдашњем српском животу.

Из редовне седнице црквеног одбора срп. православне црквено школске у Новом Саду, 9. (22.) септембра 1902. године.

Петар Попадић с р.
председник.

Кузман Миловановић с. р.
перовођа.

ГАЛАНТЕРИЈСКА И ПЛЕТЕНА ЕСПАПА
ТРГОВИНА
Д. П. Ранисављевића
у Панчеву
потребује два млађа спомоћника, који говоре српски, немачки и мађарски. 635 1—4

МАНУФАКТУРНА, ПОМОДНА
И ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА
Павла Д. Јовановића
У ЗЕМУНУ 622 3—3
потребује помоћника. Особно који се представе, имају првенство.

КУПУЈТЕ САМО
СРПСКЕ „ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ“. 241 51—100

ГВОЖЂАРНИЦА
М. ВУЛПЕ, Нови Сад.
Темеринска улица бр. 12.
ПРОДАЈА УГЉА.
Препоручује своје добро снабедевено стовариште гвожђарског еспапа као: *Гвожђа, осовина, ланаца, фуруна, илежа, ексера, окова за зграде, столарског, коларског и ковачког алата и велики избор кухинског посуђа. Даље*
100 кгр. најфинијег буковог дрвета угља . . . . . 6 кр. — п.
100 кгр. I. врсте врдничког угља . . 2 кр. 20 п.
од 50 кгр. на више безплатно у кућу стављено
1 кгр. дрвеног угља 12 потура.
Папира за **покривање куће. (Dachpappe)** 10 □ метара 294 19—20

№	2	3	4	5
Кр.	4.50	3.70	3.20	2.40

Тачна солидна и брза послуга, јефтиније него игде.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.